6. juni 2014

Fæste for 3 x tipoldefar Mogens Christiansen

Mange af de gamle skifter og fæsteprotokoller bliver efterhånden indscannet og lang på nettet, og jeg har nu fundet fæstet efter min 3 x tipoldefar Mogens Christiansen.

Familieforholdet ser således ud:
3 x tipoldefar: Mogens Christiansen (1731-1792)
2 x tipoldefar: Jørgen Mogensen (1769-1816)
Tipoldefar: Mogens Jørgensen (1816-1880)
Oldefar: Jesper Jørgensen (1845-1937)
Farfar: Niels Peter Jørgensen (1883-1974)
Far: Otto Jørgensen (1916-2008)
Arne Bjørn Jørgensen (1949-?)

Mogens Christiansens familie ved folketællingen i 1787
Odense, Skovby, Veflinge, Veflinge Bye, , , F 11
Navn, Alder, Civilstand, Stilling i husstanden, Erhverv , Fødested
Mogens Christiansen, 56 , g, Hosbond, Bonde og Gaardbeboer,
Margrete Knudsdatter, 41 , g, Madmoder, -,
Jørgen Mogensen, 19 , u, Hans barn af 1. ægteskab, -,
Christian Mogensen, 12 , -, Hans barn af 1. ægteskab, -,
Giertrud Nielsdatter, 24 , u, -, Tienestepige,

Familieforhold
Som det var skik og brug den gang, og også en meget praktisk foranstaltning, så giftede folk sig typisk kort efter ægtefællens død. Jeg har i dette tilfælde fundet frem til følgende familieforhold:

1. Fæster Jørgen Mikkelsen var gift med Johanne Hansdatter (1735-1784)mens han fæstede gården i Veflinge. De fik datteren Chatrine Jørgensdatter i 1760. Jørgen døde i 1761.
2. Mogens Christiansen fæster gården og gifter sig med enken Johanne i 1761. De får tilsammen 5 børn i perioden 1763- 77, her i blandt min 2 x tipoldefar Jørgen Mogensen (1769-1816). Johanne døde 24. marts 1784.
3. Mogens gifter sig med Margrethe Knudsdatter (født 1746)i den 30. juni 1784, og de får sammen 3 børn i perioden 1785 – 87. Mogens døde den 22. november 1792.
4. Margrethe gifter sig med Morten Nielsen omkring 1794.

Hvad er et Fæstebrev?
Et fæstebrev er et dokument, hvori en godsejer på visse betingelser, som enten kan være lovbestemte eller aftalte og fremgår af fæstebrevet, overlader brugsretten af en ejendom: et jordstykke, gård eller hus, til en anden person, kaldet fæsteren.

Fæstet

No. 20. Fire og Tyve Skilling.

Borchmann 1761.

No

22/12 1761

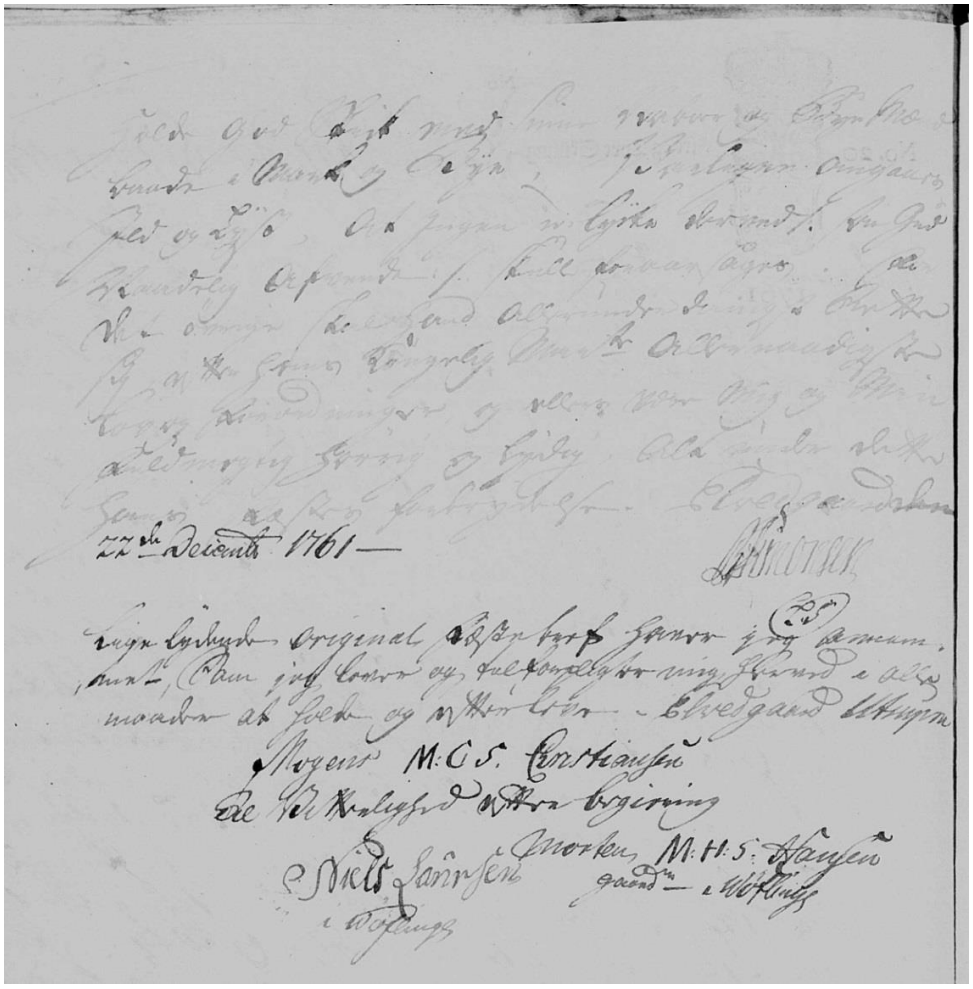

Det er ikke så nemt at tyde fæstet, men i korthed går det ud på, at Bondo Simonsen, der ejer Elvedgård, fæster en gård til Mogens Christiansen, der er født i Hækkebølle. Hans forgænger er Jørgen Mikkelsen fra Veflinge. Derudover er nedskrevet betingelserne for overholdelse af fæstet. Fæstebrevet er fra den 22. december 1761, hvor min 3 x tipoldefar var 30 år.

Eksempel på fæste

Da jeg ikke fuldtud har kunnet tyde fæstet, så har jeg her medtaget et andet fæste, som viser det typiske indhold af et fæste:

”Jeg Adam Christopher von Holsten til Holstenshuus og Langesøe gaarder Handz Kongel: Mayts Cammer Juncker og amtmand giør her med Vitterlig at have sted og fæst liige som ieg og hermed stæder og fæster til en min Bonde Karl Nafnl Christen Sørensen en gaard udi Farstrup som Nielz Rasmussen - for hen Beboede og Godvilligen af Staaet Haver der staar for hart Korn Eftter Bygning 5 Tdr 3 skpr =; =; hvilcke gaard hand sin Lifs tid maae Nyde Bruge og Beholde i fæst paa de Conditioner at hand der af ud Reeder og betaler alle saavel ordinar som Extraordinair Kongl Skater og paa Budde, samt til mig som handz Herskab betaler aarlig Land Gilde eftter Jorde Bogen Forretter houning Egter og Aarbyrde Lige som Jeg Lader ordinere, holder gaarden saavel med Bygning som besetning udi god og Forsvarlig stand, Driver og Dyrcken sin Jord udi marckerne som detz sig bør og ey ringeste der af bort leyer eller Lader bort komme, og Elsker sine Schove maale, og ei ringeste af samme forhugger eller forhugger Ladermens der udi Lovlig og freder; udi det øfrige Retter hand sig efter hans Kongl Maits allernaadigste Lov og forordninger som en Retskaffens Fæster vel Egner Og Anstaar, og ellers alletider og udi allting er mig og Fuldmegtig Hørrig og Lydig alt under dette handz Fæstes fortabelse Langesøe d: 1te ” July 1754 til indfæstnings penge Betalt mig i alt 90 Sldr A C v: Holsen”

Fra ”Gotisk – lær at læse og skrive gotisk” ved Mette Fløjborg

Landsdommer Bondo Simonsen
Som herremand for Elvedgård står Bondo Simonsen. Han var født den 20. september 1700 og døde den 6. september 1765, altså kort efter indgåelse af fæstet. Han var landsdommer for Fyn og Langeland og justitsråd. Han var også i en periode borgmester i Odense. Han ejede Elvedgård i perioden 1748 og frem til sin død i 1765.

Han var gift med Anna Elisabeth Amalie Jacobsdatter Berg. Hun ejede Elvedgård efter sin foregående mand, og hun stod igen som ejer efter Bondo Christensens død i 1765. Hun ejede Elvedgård frem til 1780.

Sønnen:
Lauridz Schebye Vedel Simonsen (20. december 1780 – 12. juli 1858) blev født på den fynske herregård Elvedgård, som hans farfar, en husmandssøn, der havde arbejdet sig i op i samfundet, ved giftermål var kommet i besiddelse af. Hans forældre var kancelliråd Claus Vedel Simonsen (født 1750 død 1832) og Ane Marie født Schebye (født 1757 død 1827), en fynsk herremandsdatter. I det velhavende hjem tilbragte Vedel Simonsen en ensom barndom, men allerede fra sit 10. år opdroges han i præstegårde, indtil han 1798 blev student.

Elvedgård

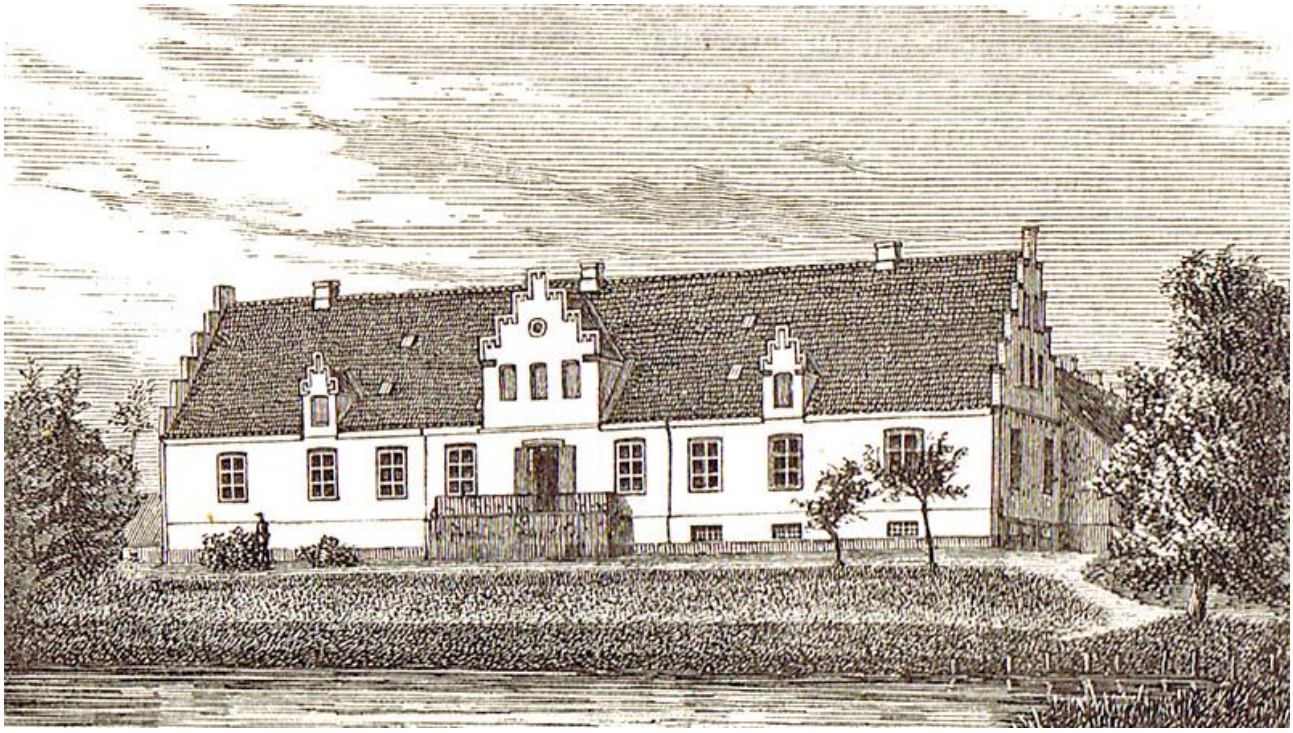

Elvedgård. Fra Wikipedia

Kort over Nordvestfyn

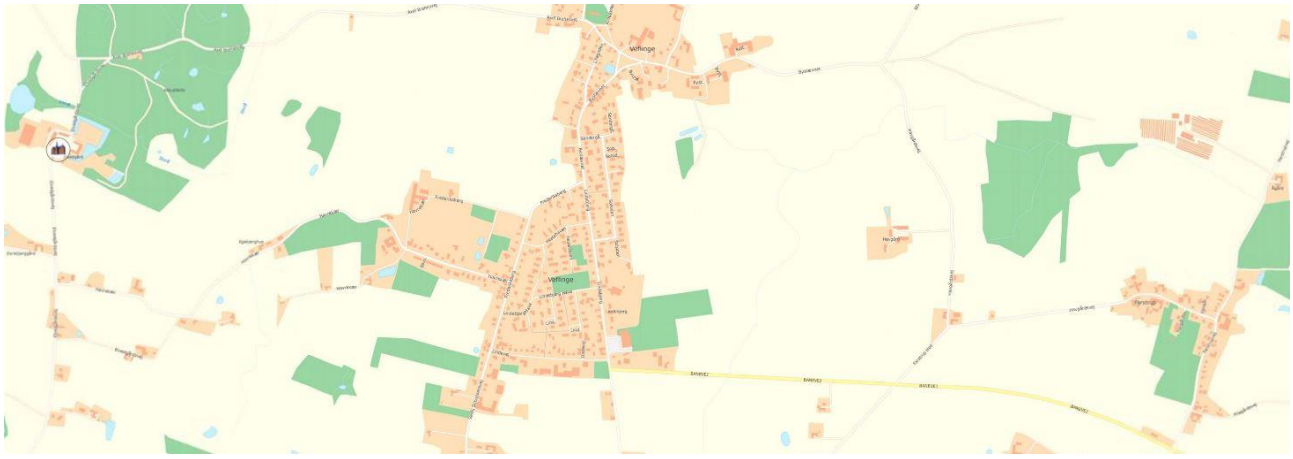

Fra Historisk Atlas. Elvedgård, Veflinge og Farstrup

Gården er i fæste under godset Elvedgård, der på det tidspunkt ejes af Claus Vedel-Simonsen. Elvedgård er en gammel gård, som nævnes første gang i 1436. Gården ligger i Veflinge Sogn, Skovby Herred, Søndersø Kommune. Hovedbygningen er opført i 1721 og ombygget i 1860`erne. Elvedgård Gods er på 172,2 hektar

Ejere af Elvedgård:

- (1745-1748) Claus Andersen Vedel
- (1748) Anne Elisabeth Amalie Berg gift (1) Claus Andersen Vedel (2) Bondo Simonsen
- (1748-1765) Bondo Simonsen
- (1765-1780) Anne Elisabeth Amalie Berg gift (1) Claus Andersen Vedel (2) Bondo Simonsen
- (1780-1832) Claus Vedel-Simonsen
- (1832-1858) Lauritz Schebye Vedel Simonsen (Claus Vedel-Simonsens søn)

Mogens har måske kendt H.C. Andersens farfar!
Det fremgår af fæstet, at Mogens er født i den lille by Hækkebølle ved Rørup i Vends Herred, Odense Amt. Han er født i 1731.

Ved Rørup på Fyn ligger også den lille landsby Aalsbo. I denne landsby boede H.C. Andersens farfar Anders Hansen Traes (ca. 1751-1827) og farmor Cathrine Naamensdatter og her blev H.C. Andersens far Hans Andersen født i 1782. Fødehjemmet er for længst væk. Stedet kan udpeges og er i dag juni 2009 en del af en frugthave. Ejeren af jordstykket kalder det H.C. Andersens Plads.

Anders Hansen Traes var Landsbyskomager og muligvis også en tid husmand. Han slog sig ned som skomagersvend i Odense. Han blev sindssyg og var som sådan en figur, der var til spot og spe for byens børn. HCA frygtede senere at skulle arve hans sindssyge. "Gale Anders" endte som såkaldt bespisningslem i Gråbrødrehospitalet (Odenses fattighus).

H.C. Andersen boede i perioden den 5. juli- 27. juli 1829 hos Bogtrykker Iversens Enke på landstedet Mariehøj ved Odense Kanal og under dette ophold besøgte H.C. Andersen Elvedgaard.

“Omtrent en Miil fra Bogense finder man paa Marken i Nærheden af Elvedgaard, en ved sin Størrelse mærkværdig Hvidtjørn, der kan sees fra selve den jydske Kyst.” Sådan indleder H. C. Andersen sit eventyr : Dødningen, et fyensk Folke-Eventyr (1830).

Den 13-14. juli 1829 var H.C. Andersen sammen med amtsstuefuldmægtig H.M. Jastrau på besøg hos historikeren Lauritz Schebye Vedel Simonsen på Elvedgaard ved Bogense. De ankom til Elvedgård om formiddagen og efter at have spist middag læste H.C. Andersen de første kapitler af sin roman, som angår Næsbyhoved og Grevefejden. Aftalen var at Vedel Simonsen skulle skrive til Andersen med stof og inspiration og der sendte han den 29.juli 1829 stof om sæder og skikke på Christian den 2.’s tid og om Næsbyhoved Slot ved Odense.

Kilder

- H. C. Andersen Centret
- www.hcandersen
- Folketællinger
- Kirkebøger
- Wikipedia
- Historiske Atlas
- Slægtsforskerens ABC af Jørgen Green, forlaget Grifo
- Gotisk – lær og læse og skrive gotisk. Mette Fløjborg, Odense 2013

Arne Bjørn Jørgensen